

K102 Narvik – Trekanten industriområde

Beliggenhet

Narvik ligger innerst i Ofotfjorden. Kulturmiljøet omfatter hele industriområdet midt i Narvik.

Nasjonale interesser

Industriområdet i Narvik har nasjonal interesse på bakgrunn av kulturmiljøets rolle i utviklingen av Narvik gjennom fremveksten av malminindustrien på begynnelsen av 1900-tallet. Narvik var, og er fortsatt, utskipningshavn for svenske malmforekomster og kulturmiljøet inneholder både området for dagens malmutskipning og området som skal utvikles for ny bruk.

Kulturmiljøet er svært sammensatt og består av tidstypisk industri- og jernbanearkitektur og funksjonærboliger som sammen med strukturerende elementer som jernbanespor mv. har stor opplevelsesverdi. Sammenhengen mellom de ulike områdene, som havn, de funksjonsbygde anleggene og funksjonærboligene, er viktige for å forstå helheten og utgjør et verdifullt kulturmiljø. Industribygningene har i tillegg stor bruksverdi både for fortsatt industriell drift og ny bruk.

Beskrivelse

Industriområdet vokste frem rundt 1900 da jernbanen (NSB) og den svenske malmgruvebedriften LKAB samarbeidet om å bygge Ofotbanen. Ofotbanen dannet det økonomiske grunnlaget for Narviks utvikling og strekker seg mellom Narvik havn, over svenskegrensen og er knyttet til LKAB sin malmvirksomhet i Kiruna, Malmberget og Svappavaara i Nord-Sverige.

Under bombingene av Narvik under andre verdenskrig ble det betydelige skader på hele utskipningsanlegget, lager- og verkstedbygninger, sporområde, ledningsnett og materiell. Ved gjenoppbyggingen benyttet man mulighetene for å modernisere anleggene og rasjonalisere driften. Nye malmkaier ble utstyrt med transportbånd med direkte føringer til skipene som økte lastekapasiteten betydelig. Byen nøt etter hvert godt av den internasjonale høykonjunkturen og dermed inntektene fra LKAB.

Kulturmiljøet er sammensatt og omfatter LKABs industriområde, verkstedsområder, funksjonærboliger og havneområde. Kulturmiljøet inneholder blant annet opprinnelige lagerhus, smie, kompressorstasjon, lokomotiv- og vognverksteder, jernbanespor, administrasjonsbygg, samt funksjonærboliger. Industribygningene er fra begynnelsen av 1900-tallet, de fleste i pusset tegl, representerer den tidstypiske industriarkitekturen. Funksjonærboligene består av 7 like vertikaldelte tomannsboliger som ligger på rekke langs Havnegata. Disse ble bygget rundt 1920, er godt bevart og er representative for funksjonærboliger fra den tiden.

Faglige råd for forvaltning

Generelle råd

De etterfølgende faglige rådene skal bidra til å ivareta kulturhistoriske og arkitektoniske verdier i forvaltningen av kulturmiljøer i NB!-registeret.

Verneverdiene forutsettes ivaretatt av kommunen i deres plan- og byggesaksbehandling. Dette gjelder både hensyn til viktige enkeltbygg, kulturminner, grøntområder og kulturlag innenfor kulturmiljøet samt landskapsrelaterte og strukturelle sammenhenger.

Landskapsnivå

- Ethvert tiltak innenfor kulturmiljøet skal ha gode visuelle kvaliteter både i seg selv, i forhold til tiltakets funksjon, og dets bygde og naturlige omgivelser og plassering.
- Siktlinjer fra kulturmiljøet og til de omkringliggende områdene skal ivaretas.

Kulturmiljønivå

- Sammenhengen mellom de ulike funksjonene i kulturmiljøet skal ivaretas.
- Sammenhengen mellom kulturmiljøet og havneområdet skal ivaretas.

Funksjonærboligområdet

- Ved brann eller annen uopprettelig skade bør ny bebyggelse gjenoppbygges som rekonstruksjoner på dokumentert grunnlag.

- I tilstøtende randområder skal nye tiltak ikke redusere opplevels- eller bruksverdien knyttet til det historiske bymiljøet.
- I kulturmiljøet skal historiske bygningshøyder og gesimshøyder være førende for eventuelle nybygg. Den historiske bebyggelsens karakteristiske volum med skala og proporsjoner, samt plassering av bygninger skal videreføres ved nye tiltak.
- Eksisterende bebyggelsesmønster skal opprettholdes.

Industriområdet

- I de ulike kulturmiljøene skal historiske bygningshøyder og gesimshøyder være førende for eventuelle nybygg. Den historiske bebyggelsens karakteristiske volum med skala og proporsjoner, samt plassering av bygninger skal vurderes videreført ved nye tiltak.

Objektnivå

- Ved brann eller annen uopprettelig skade bør funksjonærboligene gjenoppbygges som rekonstruksjon på dokumentert grunnlag.
- Ved vedlikehold og utbedring skal kulturhistoriske og arkitektoniske verdier som knytter seg til de historiske byggenes detaljer bevares, derav material- og fargebruk, dør- og vindusutforming og øvrige bygningsdetaljer. Originale bygningsdeler skal bevares, dersom disse er tapt skal de rekonstrueres etter historiske forbilder.
- Stedegen byggeskikk og håndverkstradisjon skal opprettholdes og videreføres ved eventuelle nye tiltak, herunder endringer, til-, på- og nybygg.
- Der det er gjennomført uheldige tiltak som har svekket kulturmiljøets egenart bør det gjennomføres byreparasjon i form av tilbakeføring og gjenoppbygging som viderefører den lokale byggeskikken.
- Den historiske fargepaletten skal videreføres, eventuelt tilbakeføres på dokumentert grunnlag.
- Eksisterende industri- og jernbaneanlegg skal være strukturerende for nye tiltak.

Elementnivå

Nytt gatebelegg, gatemøblering og elementer som innføres i kulturmiljøet skal utformes i henhold til historisk forbilde som samsvarer med kulturmiljøets stedegne karakter.

- Eksisterende logoer og skilt av kulturhistorisk betydning skal sikres. Nye skilt skal utformes med utgangspunkt i kulturmiljøets historie.
- Karakteriserende elementer som jernbane mv. skal ivaretas.
- Eksisterende trapper, forstøtningsmurer, gangveier, terrasseringer og andre konstruksjoner som er karakteristiske for kulturmiljøet skal bevares eller tilbakeføres. Utbedring skal skje ved bruk av tradisjonelle materialer og teknikker.
- Hageareal og verdifulle trær skal bevares.